

Openingsrede van de voorzitter ir. A. J. van der Poel gehouden op de 55e najaarsbijeenkomst van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging op 26 oktober 1979 te Breda

De plaats van samenkomst en het thema van onze najaarsbijeenkomst zijn, zoals u zal zijn opgevallen, niet in overeenstemming met de plannen die het bestuur had. Het was zoals u weet de bedoeling geweest het thema van de najaarsbijeenkomst voor de eerste dag te richten op mondiale problemen en een tweede dag te wijden aan bos in verstedelijkende gebieden. Doordat echter de ANWB voor zijn recreatiestudiedag exact hetzelfde thema had gekozen als het laatste, heeft het bestuur gemeend de gekozen thema's in petto te moeten houden tot een volgende keer. Wij verheugen ons echter, wetende dat op weg naar Brabant de wereld warmer wordt, dat het Brabants Landschap ons als gast wil ontvangen.

Op 16 september van dit jaar overleed een van de meest prominente figuren van onze vereniging, dr. ir. Geert Sissingh. Nog niet lang geleden waren we in de gelegenheid afscheid te nemen bij zijn uitreden uit de ambtelijke dienst, waarin hij zovele jaren als houtvester bij het Staatsbosbeheer op de Veluwe werkzaam was. Zijn grote liefde voor het bos, zijn grote kennis van de grondslagen van de bosbouw en van de vegetatiekunde, zijn grote ervaring getoetst aan ontwikkelingen in andere landen, hebben niet nagelaten een blijvend stempel te drukken op de gebieden die hij in beheer had. Nooit deed de bosbouwvereniging of de studiekering tevergeefs een beroep op hem als hij werd gevraagd in voordracht of geschrift zijn gedachten en kennis aan ons over te brengen. Hij was er altijd en bij discussie liet hij nooit verstek gaan. Het trouwe lid, Geert Sissingh, zullen we zeer missen. Na zijn welbestede leven, ruste hij in vrede.

Ik verzoek u hem in stilte te gedenken.

Met belangstelling volgt het bestuur de ontwikkelingen met betrekking tot de reorganisatie van het Staatsbosbeheer. Het bestuur verheugt zich over de politieke beslissing die is genomen dat het Staatsbosbeheer als ongedeelde dienst werkzaam blijft op het gebied van de onverbreekelijk met elkaar verbonden bosbouw, landschapsbouw en natuurbeheer. Het bestuur heeft echter ook niet nagelaten, toen daartoe de gelegenheid werd geboden op de zwak-

ten te wijzen die in het u bekende ministeriële voorstel zitten. U hebt van het bestuursstandpunt via het tijdschrift kennis kunnen nemen.

Ik blijf hopen, dat er voor de gesignaleerde knelpunten een voor alle betrokkenen redelijke en werkbare oplossing wordt gevonden die het groene Nederland ten goede komt.

Het ligt reeds enkele jaren in de bedoeling de Boswet te wijzigen. Daarover heeft de heer Den Hartog in de vorige vergadering al het een en ander verteld. Daar de voorstellen tot wijziging nu veel verder zijn gevorderd, wil ik er nu nog eens op terugkomen. De wijzigingen omvatten onder meer de volgende punten:

- omzetting van de Bosbouwvoorlichtingsraad in een bosraad;
- wijziging van de werkingssfeer van het kapverbod;
- het geven van een wettelijke basis aan de bijdrageregeling en
- het versterken van de beheersaspecten van de Boswet, met name via het geven van een wettelijke grondslag aan het beheersplan als bedoeld in de Beschikking Bosbijdragen.

De wenselijkheid een verbod tot strooiselwinning in de Boswet op te nemen is voortgekomen uit een rechterlijke uitspraak inzake de toepasselijkheid van de Ontgrondingswet op het verwijderen van een humuslaag (strooiselwinning). Bij arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 13 maart 1975 (N.J. 1976, nr. 40) is uitgesproken dat de strooiselwinning inderdaad valt onder het verbod tot ontgronden zonder vergunning als bedoeld in artikel 3, van de Ontgrondingswet. De toenmalige minister van Landbouw en Visserij heeft op 22 oktober 1973 in antwoord op vragen van het tweede kamerlid, mevrouw De Boois, meegedeeld dat verwijdering van de vruchtbare humuslaag in bossen in het algemeen schadelijk is voor de zich daar bevindende vegetatie en dat het in verband daarmee zijns inziens de voorkeur verdient een regeling ter zake in de Boswet op te nemen.

Voorgesteld wordt een algemeen verbod tot

strooiselwinning in de wet op te nemen. Het begrip "strooisel" en het begrip "winnen van strooisel" dienen te worden omschreven in de wettekst. Het verbod zal zowel tot de eigenaar als tot de gebruiker van de grond zijn gericht. Het verbod zal niet van toepassing zijn op bepaalde categorieën strooisel, zoals bijvoorbeeld strooisel langs verharde wegen en strooisel op of in de grond, waarvoor een vrijstelling of ontheffing van herplantplicht geldt. Ook is het gewenst een bepaling inzake vrijstelling of ontheffing van het verbod op te nemen. Overtreding van het verbod wordt aangemerkt als een economisch delict terwijl tegen beslissingen van de directeur van het Staatsbosbeheer beroep bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven openstaat.

Bij artikel 12 van de Boswet is een bosbouwvoorlichtingsraad ingesteld, welke raad tot taak heeft de minister van Landbouw en Visserij desgevraagd of eigener beweging van advies te dienen in voorlichtingszaken betreffende de bosbouw en de houtteelt. Blijkens het Koninklijk Besluit van 7 augustus 1965 (Stb. 385) betreffende de nadere regeling van de taak en de werkwijze van de raad omvatten de adviezen van de raad de vorm en inhoud van de algemene en bedrijfstechnische voorlichting.

Nadat de Bosbouwvoorlichtingsraad onder de werking van de huidige Boswet vele jaren nauwelijks had gefunctioneerd, is in 1975 de raad nieuw leven ingeblazen. De samenstelling van de raad werd breder opgezet en de taak uitgebouwd. Sedertdien functioneert de Bosbouwvoorlichtingsraad als een orgaan, waarin diverse beleids- en structurele aangelegenheden worden besproken en dat adviezen over dergelijke aangelegenheden uitbrengt aan de minister van Landbouw en Visserij. Het is thans wenselijk de wettekst in overeenstemming te brengen met de veranderde taak van de Bosbouwvoorlichtingsraad. Hiertoe dient de naam te worden gewijzigd in Bosraad, terwijl de raad tot taak zal krijgen te adviseren over (allerlei) zaken betreffende de bosbouw en de houtteelt. De bewindslieden van CRM en van Landbouw en Visserij kunnen ingevolge artikel 13 van de Boswet ter bewaring van natuur- en landschapsschoon voor ten hoogste vijf jaren een kapverbod opleggen. Naast deze gronden voor het opleggen van een kapverbod kunnen andere belangen aangewezen worden die de handhaving van een bepaalde houtopstand noodzakelijk maken. Genoemd worden hier natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden en overwegingen van bosbouwkundige aard. Gebleken is dat in toenemende mate in bestemmingsplannen een aanlegvergunning voor het vellen van houtopstanden wordt geëist. Omtrent de toelaatbaarheid hiervan zijn de meningen ver-

deeld. Duidelijk is dat een en ander uit een oogpunt van bosbeheer en rechtszekerheid een ongewenste zaak is. Een oplossing hiervoor kan worden gevonden in een uitbreiding van de gronden voor het opleggen van een kapverbod. Het kapverbod zou moeten kunnen worden opgelegd ter bewaring van waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie en uit bosbouwkundige overwegingen. Daarnaast is het gewenst het instrument van het kapverbod veelvuldiger toe te passen dan thans het geval is. Blijkens de totstandkomingsgeschiedenis van artikel 13 van de Boswet kan het kapverbod slechts in bijzondere gevallen worden toegepast. In de tekst van artikel 13 wordt hierover echter niets gezegd, zodat voor een veelvuldiger toepassing als zodanig geen wijziging van wettekst nodig is.

De huidige Boswet geeft in de artikelen 9, 10 en 11 een basis voor het geven van kredieten en het in het leven roepen van bepaalde bijdrageregelingen. Aan de mogelijkheid tot het geven van kredieten is nooit op grote schaal uitvoering gegeven (de art. 9 en 10). Een bijdrageregeling (mede) op artikel 11 is gebaseerd op de Beschikking bosbijdragen (Stcrt. 1976, 182). In de sfeer van de bosbouw zijn echter vele andere bijdragenregelingen tot stand gekomen, zoals het Besluit bijdragen bebossingen, de Beschikking bijdragen bosontsluiting en de Beschikking bijdragen samenwerking bosbouw en het Besluit bijdragen herbeplantingen. In verband met enige uitspraken van de afdeling Rechtspraak van de Raad van State op grond van de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen, waarin bijdrageregelingen worden aangemerkt als bekendmakingen van overheidsbeleid, is het wenselijk alle rijksbijdrageregelingen op het gebied van de bosbouw, alsmede de bijdrageregeling ten behoeve van de landschapsverzorging een wettelijke basis te geven.

De wenselijkheid van het versterken van de beheersaspecten van de Boswet komt voort uit de veranderde plaats die bossen in onze samenleving zijn gaan innemen. Was bij de totstandkoming van de Boswet in 1961 het streven in de eerste plaats gericht op de instandhouding van een bosareaal van redelijke omvang en hoedanigheid, vandaag de dag wordt het accent vooral gelegd op een kwalitatieve verbetering van het bestaande bosareaal. Hiertoe dienen de bossen zodanig te worden beheerd dat de levensgemeenschap, die het bos vormt, zich optimaal kan ontwikkelen. Hiermede kan een duurzame instandhouding van het bos worden bereikt. Tevens is het gewenst een uitbreiding van het bosareaal op bescheiden schaal mogelijk te maken.

In het licht van het bovenstaande dient het instrumentarium van de Boswet zodanig te worden gewij-

zigt en aangevuld dat een meer planmatige benadering van de problematiek mogelijk wordt gemaakt en tevens de bestaande instrumenten worden aangepast en uitgebreid. Dit instrumentarium dient gericht te zijn op de verschillende functies van de bossen, te weten die van de houtteelt, natuur en landschap en recreatie. Het beheersinstrumentarium dient voorts zodanig opgezet te worden dat de uitvoerder van de bestemmingswetgeving de garantie heeft dat de bestemming wordt gerealiseerd.

De planmatige benadering houdt in dat het meerjarenplan bosbouw, dat zal worden vastgelegd volgens een nader te overleggen procedure en het eerder genoemde beheersplan een wettelijke basis dienen te krijgen en dat op regionaal niveau eveneens plannen tot stand worden gebracht. Een verruiming en uitbreiding van de bestaande instrumenten heeft betrekking op de herplantplicht, het ministeriële kapverbod en de toevoeging van enkele andere beheersverplichtingen.

Na een aarzelende start voor wat betreft de uitvoering van onrendabele werkzaamheden in de bossen in het kader van de Beschikking Bosbijdragen met gebruikmaking van de zogenaamde 75% subsidieregeling, valt sedert enige tijd een sterk vergrote animo voor de uitvoering van dergelijk werk in het kader van deze regeling waar te nemen. Deze ontwikkeling is verheugend, omdat zij de betekenis van de regeling voor de bosbouw - bosonderhoud en behoud van werkgelegenheid - onderlijnt. Op grond van de goedgekeurde beheersplannen moet worden verwacht, dat in de jaren 1980 en 1981 de hoeveelheid onrendabel werk die moet worden uitgevoerd, op een belangrijk hoger niveau zal liggen dan in 1979. Het ziet er echter naar uit dat op de rijksbegroting voor het Jaar 1980 onvoldoende middelen beschikbaar zijn. Om de goede functionering van de bosbijdrageregeling te waarborgen en in het belang van de werkgelegenheid in de bosbouw heeft het Bosschap nu de fracties van alle politieke partijen in de Tweede Kamer der Staten-Generaal benaderd en verzocht om gelden van het ministerie van Sociale Zaken over te hevelen naar de departementen van Landbouw en Visserij en van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Het grote belang van structureel meer middelen ten behoeve van het onderhoud van bossen en natuurterreinen ter beschikking te stellen behoeft naar mijn mening op deze plaats geen nader betoog.

Tijdens de recente informele bijeenkomst van EG-directeuren Bosbouw kwam ondermeer de eikenverwelkingsziekte aan de orde. Uit vrees dat deze ziekte vanuit de Verenigde Staten naar Europa zal overkomen heeft de raad van Ministers besloten een ver-

bod op te leggen op de invoer van eikenhout met bast. Volgens Franse onderzoekers zou de schimmel ook voor kunnen komen in gezaagd hout en van daaruit een infectiebron kunnen zijn. Frankrijk stelt daarom verdere voorwaarden voor, met betrekking tot de behandeling van het hout. Dr. Hummel overlegt met Amerikaanse autoriteiten omtrent de mogelijkheid hout te waarmerken dat afkomstig is uit niet aangetaste gebieden in de USA. Daarna zullen nadere besluiten worden voorgesteld. De Dorschkamp zal zich nader oriënteren over het mogelijk voorkomen van de schimmel onder het cambium.

Daar de gegevens uit de bestaande bosstatistiek inmiddels sterk zijn verouderd is het verheugend te melden dat in 1980 met de opname voor een herziene bosstatistiek zal worden begonnen, die zal passen in de door de FAO en EEG opgestelde harmonisatievoorstellen.

Onlangs heeft in Oostenrijk een symposium plaatsgehad met als thema "Gebruik van ongevalstatistieken in de bosbouw". Ook van Nederlandse zijde werd hieraan deelgenomen. Het is bekend dat de Nederlandse bosbouw op veiligheidsgebied in het buitenland als vooruitstrevend te boek staat.

Doel van het symposium was ondermeer inzicht te verkrijgen in aantal en aard van de ongevallen in de bosbouw en de mogelijkheid te bezien om alle relevante gegevens over bosbouwongevallen te bundelen in een gemeenschappelijk "bosbouwongevallenrapport". Op basis hiervan kan dan inzicht worden verkregen in de belangrijkste oorzaken van ongevallen en kan vervolgens een gericht preventieplan worden opgesteld. Besloten werd een ongevalchecklist op te stellen waarop tevens de oorzaak van het ongeval wordt vermeld.

Sinds het hernieuwd uitbreken van de iepenziekte in Nederland is vanaf 1976 ongeveer 4% van het iepenbestand verloren gegaan. Hieronder zijn veel veldiepen naast betrekkelijk veel oude iepen. Door de bestrijdingsmaatregelen, die door de Plantenziektenkundige Dienst in samenwerking met het Staatsbosbeheer zijn uitgevoerd, kon het aantal als aangetast onderkende bomen worden verlaagd. Het aantal is in 1979 15-20% lager dan in 1978. De verwachte sterke daling van het aantal kwijnende bomen is nog uitgebleven. Wel is echter het aantal bomen met broed van de beide soorten iepenspinkever, die de iepenziekte kunnen overbrengen op gezonde bomen, 60-65% lager dan in 1978 het geval was. In het licht van dit perspectief is het verantwoord met de bestrijding verder te gaan. Deze bestrijding heeft echter alleen zin, wanneer de opsporing van kwijnende en broedbomen volledig gebeurt,